

Przepisy ogólne o warunkach legalizowania narzędzi mierniczych.

Na podstawie artykułu 11 Dekretu o miarach (Dz. Praw r. 1919 № 15 poz. 211) rozporządza się co następuje:

1.

Przepisy o warunkach legalizowania narzędzi mierniczych, w skróceniu przepisy legalizacyjne dzielą się na ogólne i szczegółowe. Te ostatnie dotyczą poszczególnych rodzajów narzędzi mierniczych. W przepisach tych przyjęte są następujące określenia:

Jednostką miary jest określona wielkość, z którą porównywuje się inne wielkości tegoż rodzaju. Legalne jednostki miar określone są w ustawie o miarach i odnośnych rozporządzeniach ministerjalnych. Miarą jest wielkość wyrażona w jednostkach miary. Wartością miary jest liczba, wyrażająca stosunek miary do jednostki miary.

Narzędzie miernicze jest dokładne w sensie przepisów o warunkach legalizowania, o ile uchybienia jego nie przekraczają granic uchybień wzorcowania lub działania, ustanawianych przez przepisy szczegółowe o warunkach legalizowania.

Przyrządy miernicze (Dz. Praw r. 1919 № 15 poz. 211 art. 9) są bezpośrednie czyli wzorcowane (np. wagi z ciężarem przesuwany, liczniki energii elektrycznej i t. p.), jeżeli wskazania ich zezwalają bezpośrednio odczytać miarę przedmiotu mierzonego; są pośrednie (np. cyrkiel, waga szalkowa i t. p.), jeżeli miara tego przedmiotu poznawana jest przez porównanie z wzorcami, nie tworzącymi części przyrządu.

Narzędzie miernicze jest godne legalizowania, jeżeli jest legalne i dokładne t. j. odpowiada przepisom o warunkach legalizowania w całej rozciągłości. Warunki, pod którymi narzędzia miernicze, nie odpowiadające przepisom o warunkach legalizowania mogą być poddane legalizacji próbnej, określa każdorazowo Główny Urząd Miar.

2.

Wszelkie narzędzia miernicze winny być wykonane z takich materiałów i w taki sposób, aby przy właściwym użyciu były dostatecznie zabezpieczone od zniszczenia i pogorszenia sprawności mierniczej. Winny one być do-

Przepisy obowiązujące w miernictwie

czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

Warszawa dnia 10 grudnia 1919 r.

№ 16

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

statecznie odporne na wpływy atmosferyczne, o ile takowym ze względu na swoje przeznaczenie podlegać mogą. Budowa ich ma dopuszczać łatwe spostrzeganie uszkodzeń. Narzędzia miernicze dokładniejsze winny być szczególnie starannie odrobione i wykonane z wyborowych materiałów.

12

3.

Ograniczenia miar na wzorcach i przyrządach mają być oznaczone w sposób niedwuznaczny i zabezpieczający od łatwej zmiany. Błędy i wątpliwości, spowodowane przy pomiarze przez sposób, w jaki są wykonane te ograniczenia, winny być nieznaczące w porównaniu do granicy uchybienia wzorcowania danego narzędzia. Kreski ograniczające winny być wyraźne i trwałe, wgłębiane — mogą być wypełnione farbą; niedozwolone są kreski malowane.

4.

Zabrania się wyznaczać na ocechowanych narzędziach mierniczych nielegalne miary lub podziałki, takim miarom odpowiadające, zmieniać w czemkolwiek ich konstrukcję lub zaopatrywać w dodatkowe urządzenia, mogące ujemnie wpłynąć na właściwe stosowanie i sprawność mierniczą narzędzia.

5.

24

Wzorce miar winny posiadać oznaczenia miary, którą przedstawiają, przyrządy miernicze bezpośrednio — miary odpowiadające ich wskazaniom. O ile nie będzie to inaczej przewidziane w przepisach szczegółowych, oznaczenie winno podawać liczbą wartość miary i literami nazwę jednostki w pełnym brzmieniu lub w skrócie przepisany. Na podziałkach, o ile nie będzie to inaczej przewidziane w przepisach szczegółowych, poza oznaczeniem miary, odpowiadającej całej podziałce, wystarcza naogół podanie liczbą wartości miar, odpowiadających głównym działkom, bez oznaczania działek wtórnych.

Oznaczenia te winny być wyraźne i trwałe, mają być wykonane na samym narzędziu mierniczym lub też na połączonej z niem tarczy, której trwałe złączenie z narzędziem zabezpieczone jest konstrukcyjnie lub przez cechę.

8

6.

Jeżeli wielkość wzorca, przedstawiająca miarę, zależna jest od temperatury to wzorec winien być dokładny (w sensie przepisów legalizacyjnych), przy temperaturze topnienia lodu (temperaturze normalnej). O ile jednak przepisy szczegółowe pozwalają, by wzorec przedstawiał miarę przy innej temperaturze, to ta ostatnia winna być na nim oznaczona. To samo odnosi się do wskazań przyrządów.

17

7.

Narzędzia miernicze, przedstawiane do legalizacji, winny być odpowiednio przygotowane i oczyszczone. O ile przepisy szczegółowe nie przewidują inaczej, winny one być zupełnie wykończone. Przy sprawdzaniu lub legalizowaniu poza urzędem miar, zgłaszający obowiązany jest dać we właściwym czasie do dyspozycji urzędnika legalizującego potrzebne środki i pomoc.

Narzędzia miernicze, połączone z innymi przedmiotami lub urządzeniami, o ile przy złączaniu lub odłączaniu od nich muszą być rozbierane w swych częściach zasadniczych, lub też, o ile te czynności mogą wpłynąć na ich dokładność (większe wagi samoczynne, przymiary tokarniane i t. p.), winny być poddane legalizacji dopiero po połączeniu, zaś narzędzia miernicze (naprz. wagi na fundamentach stałych), które dopiero przy ustawieniu na miejscu ich użycia mogą być ostatecznie złożone, winny być legalizowane na miejscu po ukończonem ustawieniu.

Narzędzia miernicze, wykonane z twardych metali lub też pokryte kruchą powłoką, winny być zaopatrzone we wpustki lub nakładki legalizacyjne (plytki, nity, korki lub krople metalowe) z rodzaju metalu i w sposób, jaki przewidują dla każdego narzędzia mierniczego przepisy szczegółowe.

Nakładka lub wpustka, na której ma być wielokrotnie odbijany stempel roczny, ma mieć przynajmniej 20 mm długości. O ile na nakładce brak już miejsca do nowych cech, to należy ją odnowić.

Wpustki lub nakładki powinny być wykonane w ten sposób, aby ich usunięcie bez uszkodzenia cechy nie było możliwem. Krople winny być nakładane w stanie płynnym.

Cechowanie narzędzi miernicznych następuje przez wybicie, odcisnięcie, wypalenie lub wytrawienie cech: urzędu i rocznej.

Jeżeli cechy winny się znajdować w kilku miejscach, to cecha roczna w zasadzie odbija się tylko w jednym przepisaniem miejscu.

Jeżeli na narzędziu znajduje się już cecha tego samego urzędu, to odbić należy tylko cechę roczną w jej najbliższem sąsiedztwie.

Jeżeli legalizowane narzędzie miernicze, t. j. opatrzone w niewygasłą cechę, przy sprawdzaniu urzędowem (rewizji) okaże się w stanie nielegalnym lub nierzetelnym, to jego cechy legalizacyjne podlegają skasowaniu. To samo uczynić należy z cechami już nieważnemi, jeżeli narzędzie przy powtórnej legalizacji nie okaże się godnem cechowania, lub jeżeli na narzędziu brak miejsca do nałożenia nowej cechy.

Rysunki, znajdujące się w przepisach szczegółowych o warunkach legalizowania, należy uważać naogół, jako wzory dobrego i celowego wykonania. Wskazane przez rysunki wymiary i szczegóły wykonania obowiązują tylko wtedy, kiedy przepisy wyraźnie to zastrzegają.

Przepisy przechodnie.

Narzędzia miernicze wylegalizowane przed 1 stycznia 1920 r., nie

odpowiadające niniejszym przepisom, a zgłaszane do legalizacji przed upływem terminu ważności cechy, mogą być nadal legalizowane, o ile odpowiadają przepisom przechodnim do przepisów szczegółowych o warunkach legalizowania.

14.

Rozporządzenie niniejsze otrzymuje moc obowiązującą od dn. 1 stycznia 1920 roku.

Warszawa, dn. 9 grudnia 1919r.

GŁÓWNY URZĄD MIAR

(—) inż. Z. Rauszer.
